

В. М. СТЕПОВАНІЙ, аспірант Львівського НАУ, Львів

МОДЕЛЬ АКТУАЛЬНОСТІ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ ВИРОБНИЦТВА БІОДИЗЕЛЯ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Розроблено модель впливу властивостей продукту інноваційних проектів (ІП) із комплексного вирощування і переробки ріпаку в біодизель (КВПРБ) в умовах сучасних сільськогосподарських підприємств та агрохолдингів, та чинників проектного середовища, на актуальність таких ІП та потребу їх стимулювання державою. Дана модель стала основою для розробки концептуальної моделі державної програми підтримки та стимулювання інноваційних проектів із КВПРБ.

Ключові слова: модель, інноваційний проект, продукт проекту, ріпак, вирощування, переробка, біодизель.

Вступ. Україна відноситься до енергодефіцитних країн. Потреба вітчизняного ринку в нафтопродуктах оцінюється на рівні 5,5 млн. тонн бензину та 6,5 млн. тонн дизельного палива на рік, в той час, як забезпеченість України власними енергоносіями не перевищує 40%. [1]. Одним із шляхів покращення забезпечення сільськогосподарської галузі паливно-енергетичними ресурсами вважаємо інтенсивне впровадження інноваційних проектів із виробництва дизельного біопалива на основі ріпакової олії.

Аналіз основних досягнень і літератури. Науково-технічними питаннями виробництва та використання біопалива займалися і продовжують свої дослідження багато науковців [2-5]. Проте, залишається ще чимало питань, щодо виробництва біологічного палива, в т.ч. й біодизелю, які потребують наукового дослідження. Проблематиці управління проектами і програмами присвячені дослідження багатьох вчених, [6-11]. Ними та іншими науковцям в галузі проектного менеджменту розроблено теоретичні основи управління проектами та методологічний інструментарій, який має практичне застосування у різних галузях діяльності, в т.ч. і в аграрному виробництві.

Однак), на нашу думку, ще недостатньо теоретично опрацьовані та потребують наукових досліджень методологічні проблеми в управлінні інноваційними проектами (ІП) із комплексного вирощування і переробки ріпаку в біодизель (КВПРБ) в умовах сучасних аграрних підприємств та агрохолдингів (АПА).

Мета дослідження, постановка задачі. Метою даного дослідження є розроблення моделі, якою б можна було показати вплив властивостей

продукту ІІ з КВПРБ в умовах сучасних сільськогосподарських підприємств і агрохолдингів та чинників проектного середовища на актуальність цих проектів та потребу в стимулюванні державою.

Постає завдання у створенні концептуальної моделі програми, яка дозволить забезпечити умови для стимулювання на рівні держави розвиток інноваційних проектів із виробництва синтетичного біопалива в умовах окремих АПА як для власних потреб, так і для реалізації на ринку.

Матеріали досліджень. На підставі проведених статистичних експериментів проаналізовано як сировинну й матеріально-технічну базу Львівської області, так і нормативно-правове забезпечення на рівні держави процесів вирощування, зберігання та реалізації ріпаку, як сировини для виготовлення і реалізації ріпакової олії, а також як сировини для виробництва і продажу біодизеля з ріпакової олії на внутрішньому і зовнішньому ринках.

Проаналізовано чинники проектного середовища та властивості продукту ІІ з комплексного вирощування і переробки ріпаку у біодизель в умовах сучасних сільськогосподарських підприємств і агрохолдингів.

Результати досліджень. Проаналізуємо розроблену нами модель впливу властивостей продукту ІІ з КВПРБ в умовах АПА та чинників проектного середовища на вибір філософії діяльності такого підприємства (рис. 1).

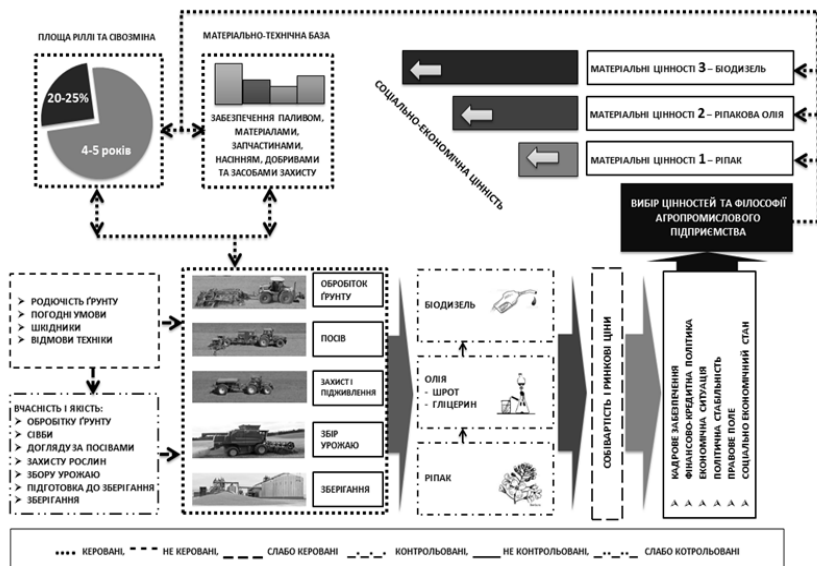

Рис.1 – Модель впливу властивостей продукту ІІ з КВПРБ та чинників проектного середовища на стимулювання проектів.

Перед кожним АПА завше на початку нового господарського року постає в його діяльності проблема корегування цінностей та філософії розвитку. Насамперед, необхідно задатись в оптимальних межах значеннями керованих властивостей продукту ІІ (площа посіву, матеріально-технічна база, матеріально-технологічне забезпечення тощо). Далі необхідно кількісно оцінити і врахувати вплив на часткові сільськогосподарські процеси (обробіток ґрунту, посів, і т.д.) не керованих чинників проектного середовища (природна родючість ґрунту, погодні умови тощо), так само, як і слабо контрольованих чинників (вчасність і якість виконання робіт), оскільки все це формує інші властивості продукту ІІ (кількість отриманого ріпаку, олії, біодизелю). В результаті моделювання сумарного впливу усіх чинників найближчого оточення проекту на його продукт, отримаємо собівартість продукції: ріпаку, олії, біодизеля. Відштовхуючись від собівартості і ринкової ціни отримуваної продукції (що є слабо керованими), необхідно оцінити і врахувати вплив чинників усього проектного середовища, що є не керованими чинниками впливу. Наступним етапом моделювання є вибір філософії в діяльності агропромислового підприємства, що формується під впливом досяжних соціально-економічних цінностей діючого проектного середовища. Після цього процес моделювання повторюють необхідне число разів, але з різними початковим даними та змінним впливом чинників на продукт інноваційного проекту. У розробленій моделі існують три варіанти матеріальних цінностей агропромислового підприємства, найвищим (аргіорі) із них є виробництво біодизелю для власних потреб і реалізація на ринку.

Державна підтримка має суттєве значення для широкого впровадження проектів з виробництва біопалива в АПА оскільки, саме держава повинна сприяти вирішенню соціально-економічних і екологічних проблем на селі. Для цього необхідно розробити дієву стратегію підтримки і лояльності впровадженню ІІ з КВПРБ в межах окремого АПА.

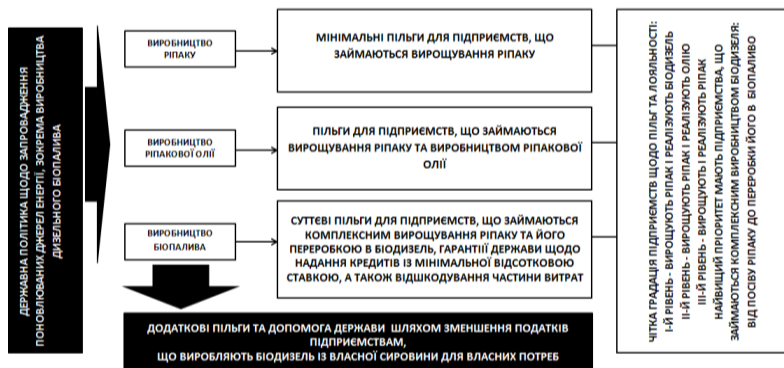

Рис. 2 – Модель стимулювання інноваційних проектів із комплексного вирощування і переробки ріпаку у біодизель.

Україна вже має певні законодавчо-нормативні напрацювання у галузі підтримки виробництва дизельного біопалива [12, 13, 14]. Враховуючи досвід європейських країн, а також розроблену нами модель впливу властивостей продукту ІП з КВПРБ і чинників проектного середовища на вибір цінності та філософії в діяльності підприємства (рис. 1), покажемо концептуальну модель програми, яка дозволить забезпечити умови для стимулювання на рівні держави розвиток інноваційних проектів із виробництва синтетичного біопалива в умовах окремих АПА як для власних потреб, так і для реалізації на ринку (рис. 2).

Завдяки державній політиці та дотаціям, що стимулюватиме інноваційні проекти з КВПРБ, зможуть ширше використовуватись поновлювані джерела енергії. Виробництво біодизеля складається із трьох основних етапів: вирощування ріпаку, виробництво ріпакової олії, виробництво та реалізація біопалива, кожний із яких передбачає пільги та допомогу підприємству. При вирощуванні ріпаку підприємство отримує мінімальну допомогу з боку держави. Коли підприємство вирощує і переробляє ріпак в олію - отримує додаткову допомогу для мотивації такої діяльності. А підприємства що займаються комплексним процесом виробництва біодизелю (вирощування ріпаку, переробка його в олію та виготовлення з олії біопалива), повинно мати суттєві пільги та дотації що сприятиме до заохочення виробництва та використання біопалива для власних потреб.

За допомогою державних інститутів потрібно створити механізм надання пільг, дотацій та допомоги АПА в градації по рівнях, що повинно стати поштовхом для інтенсивного розвитку інноваційних проектів із комплексного вирощування і переробки ріпаку у біодизель.

Висновки. Запропонована концептуальна модель впливу властивостей продукту інноваційних проектів виробництва біодизеля та чинників проектного середовища на їх стимулювання стала підставою для розробки концептуальної моделі програми, яка дозволить забезпечити умови для такого стимулювання на рівні держави. Це забезпечить інтенсивний розвиток ІП з КВПРБ в умовах окремих АПА як для власних потреб, так і для реалізації виробленого в підприємствах біопалива на ринку.

Перспективами подальших досліджень вважаємо обґрунтування методів та моделей управління властивостями продукту інноваційних проектів із комплексного вирощування і переробки ріпаку на біодизель, залежно від отримуваних пільг та інших стимулів держави.

Список літератури: 1. *Роженко В.* Перспективи біопалива в Україні // «Агробізнес Сьогодні» 21 вересня 2011. – Режим доступу : <http://www.agro-business.com.ua/2010-06-11-07-14-09/643-2011-09-21-12-25-53.html>. – Назва з екрану. Дата звертання: 20 листопада 2014. 2. *Алтухов А.И.* Мировой продовольственный кризис: причины возникновения и проблемы преодоления / *А. И. Алтухов* // Економіка АПК. – 2010. – № 6. – С. 145. 3. *Гойсюк Л. В.* Економічна ефективність виробництва сировини для переробки на біопаливо / *Л. В. Гойсюк* // Економіка

АПК. – 2010. – № 6. – С. 46. **4.** Чехов Р.А. Развитие рынка дрибнонасинних олийних культур / Р. А. Чехов // Экономика АПК. – 2010. – № 10. – С. 37. **5.** Танака Х. Руководство к Своду знаний по управлению проектами (Руководство РМВОК®), третье издание — Project Management Institute Inc., 2004 — 388 с. **6.** Кононенко И.В. Математическая модель и метод оптимизации содержания проекта с точки зрения времени и стоимости его выполнения / И. В. Кононенко, В. А. Мироненко // Восточно-Европейский журнал передовых технологий. — № 1(2/43), 2010. — с. 12-17. **7.** Бушувев С.Д. Креативные технологии управления проектами и программами / С. Д. Бушувев. – монографія. – К.: «Саммит-Книга», 2010. – 768с. **8.** Рак Ю. П. Інформаційні технології як засіб реалізації інноваційних процесів при підготовці сучасного фахівця з аварійно-рятувальних робіт / Ю. П. Рак // Освіта регіону. – № 3. – 2010. – С. 215-220. **9.** Сидорчук О. Особливості управління державними проектами розвитку сільськогосподарського виробництва / О. Сидорчук, А. Матвієнко // Вісник Львів ДАУ: Економіка АПК. – Львів: 2004. – № 11 (2). – С. 415–419. **10.** Флис І.М. Модель впливу властивостей продукту на ініціалізацію проекту / І.М. Флис // Східно-Європейський журнал передових технологій. – 1/10(61)2013. – С. 119–121. **11.** Степований В.М. Чинники ефективного використання ресурсів інноваційних проектів комплексного вирощування та переробки ріпаку на біодизель / В. М. Степований // Теоретичні основи і практичні аспекти використання ресурсоощадних технологій для підвищення ефективності агропромислового виробництва і розвитку сільських територій Матер. Між нар. наук.-практ. форуму (17-20 вересня 2013 р.). – Львів: 2013. – С. 174–180. **12.** Про заходи щодо розвитку виробництва палива з біологічної сировини [Електронний ресурс]: Закон України від 26 сер. 2003 р. №1094-2003 – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1094/2003> – Назва з екрану. – Дата звернення: 25.11.2014. **13.** Про альтернативні види палива [Електронний ресурс]: Закон України від 21 лип. 2012 р. №1391-14 – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1391-14> – Назва з екрану. – Дата звернення: 25.11.2014. **14.** Про внесення змін до деяких законів України щодо сприяння виробництву та використанню біологічних видів палива [Електронний ресурс]: Закон України від 1 січ. 2014 р. №1391-17 – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1391-17> – Назва з екрану. – Дата звернення: 25.11.2014.

Bibliography (transliterated): **1.** Rozhenko, V. "Perspektyvy biopalyva v Ukraini." *Ahrobiznes S'ohodni*, 21 September 2011. Web. 20 November 2014 <<http://www.agro-business.com.ua /2010-06-11-07-14-09/643-2011-09-21-12-25-53.html>>. **2.** Altukhov, A.Y. "Myrovoy prodovol'stvennyy krizys: rynchyny voznyknovenyya u problemu preodolennyya." *Ekonomika APK*. No. 6 (2010): 45. Print. **3.** Hoysyuk L.V. "Ekonomiczna efektyvnist' vyrobnytstva syrovyny dlya pererobky na biopalyvo." *Ekonomika APK*. No. 6 (2010): 45. Print. **4.** Chekhov R.A. "Rozvytok rynku dribnonasinnykh oliynykh kul'tur." *Ekonomika APK*. – 2010. No. 10. 2010. 37. Print. **5.** Tanaka, Kh. *Rukovodstvo k Svodu znanyu po upravlenyyu proektamy. Rukovodstvo PMBOK® 3rd ed.*, Project Management Institute Inc., 2004. Print. **6.** Kononenko, Y.V., and Myronenko V.A. "Matematycheskaya model' y metod optymyzatsyyi soderzhannya proekta s tochky zrennyya vremeny y stoymosty eho vypolnennyya" *Shidno-Evropejs'kyj zhurnalпередовых технологий*. No. 1 (43). 2010. 12–17. Print. **7.** Bushuev, S.D. *Kreatyvnye tekhnolohy upravlenyya proektamy y prohramamy. Monohrafiya*. Kyiv: Sammit-Kniha, 2010. Print. **8.** Rak, Yu. P. "Informatsiyne tekhnolohiyi yak zasib realizatsiyi innovatsiynykh protsesiv pry pidhotovtsi suchasnoho fakhivtsya z avariyno-ryatuvальных робіт." *Osvita rehionu*. No. 3. 2010. 215–220. Print. **9.** Sydoruchuk, O., and Matviyenko A. "Osoblyvosti upravlinnya derzhavnymy proektamy rozvytku sil'skohospodars'koho vyrobnytstva." *Visnyk L'viv DAU: Ekonomika APK*. No. 11 (2). Lviv: 2004. 415–419. Print. **10.** Flys, I.M. "Model' vplyvu vlastyvostey produktu na initsializatsiyu proektu" *Shidno-Evropejs'kyj zhurnal передовых технологий*. **11.** Stepovanyy, V.M. "Chynnyky efektyvnoho vykorystannya resursiv innovatsiynykh projektiv kompleksnoho vyroshchuvannya ta pererobky ripaku na biodyzel'." *Teoretychni osnovy i praktychni aspekty vykorystannya resursooshchadnykh tekhnolohiy dlya pidvyshchennya efektyvnosti ahropromysloвого виробництва і розвитку sil's'kykh terytoryy Mater. Mizh nar. nauk.-prakt. forumu 17-20 September 2013*. Lviv: 2013. 174–180. Print. **12.** Закон Украйны. Про заходы shchodo rozvytku vyrobnytstva palyva z biolohichnoy syrovyny *Ofitsiyyny portal Verkhovnoyi Rady Украйны* 21 August 2014. No. 1094 2003. Web. 25 November 2014 <<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1094/2003>> **13.** Закон Украйны. Про ал'ternatyvni vydy palyva

Ofitsiynyy portal Verkhovnoyi Rady Ukrainy 26 July 2003. No. 1391 14. Web. 25 November 2014 <<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1391/14>> 14. *Zakon Ukrainy. ro vnesennya zmin do deyakykh zakoniv Ukrainy shchodo spryuannya vyrobnytstvu ta vykorystannu biolohichnykh vydiv palyva* *Ofitsiynyy portal Verkhovnoyi Rady Ukrainy* 1 January 2014. No. 1391 17. Web. 25 November 2014 <<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1391-17>>

Надійшла (received) 05.02.2014

УДК 331.103

Ю. Б. МОЛОЧНИК, асистент, НУ «Львівська політехніка», Львів

ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМИ ЗБАЛАНСОВАНИХ ПОКАЗНИКІВ ДЛЯ ОЦІНЮВАННЯ ВМІНЬ ПРАЦІВНИКІВ КОМУНІКАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ПІДПРИЄМСТВ

Розглянуто ефективне використання усіх інтелектуальних здібностей працівників комунікаційної системи, спонукання їх до результативного здійснення їхньої діяльності. Обґрунтовано необхідність впровадження керівництвом підприємств адекватних методів активізування. Сформовано систему збалансованих показників оцінювання явних та прихованих вмінь. Обґрунтовано обрання показників визначення ефективності активізування працівників комунікаційної системи, яка залежить головним чином від рівня успішного функціонування її основних елементів – керівництва, найманих працівників, засобів, що забезпечують комунікаційний процес.

Ключові слова: комунікація, комунікаційна система підприємства, метод активізування, явні і приховані вміння

Вступ. На сьогодні загально визнаним є факт, що основним ресурсом підприємства та базовою передумовою його є людські ресурси, а саме його знання, вміння, навички та досвід. Для забезпечення ефективного використання усіх інтелектуальних здібностей працівників комунікаційної системи (КС), спонукання їх до результативного здійснення їхньої діяльності керівникам підприємств необхідно впроваджувати адекватні методи активізування. Активізування діяльності працівників, яке ґрунтується на залученні до виконання обов'язків усіх вмінь працівників, є найбільш оптимальним. Доцільність оцінювання вмінь працівників комунікаційної системи для активізування їхньої діяльності обумовлюється низкою факторів: необхідністю порівнянням вмінь працівників при заміщенні вакантної посади чи переведенні на посаду вищого рівня; стимулюванням професійного розвитку персоналу відповідно до перспективних планів ротатції та професійного просування. Проте наявність вмінь свідчить не лише про володіння певним рівнем трудового потенціалу, а й відображає здатність працівників застосувати та розвивати невикористані вміння у практичній

© Ю. Б. Молочник, 2015